

Brüssel, 8.11.2023
COM(2023) 719 final

2023/0405 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

„Liikuvus Euroopas“ – õpirände võimalused kõigile

(EMPs kohaldatav tekst)

{SWD(2023) 719 final} - {SWD(2023) 720 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

„Pühendun täielikult sellele, et muuta Euroopa haridusruum 2025. aastaks tegelikkuseks. Peame kõrvaldama takistused õppimisele ja parandama juurdepääsu kvaliteetsele haridusele. Õppijatele tuleb lihtsamaks teha eri riikide haridussüsteemide vahel liikumine. Ning peame muutma hariduses levinud tõekspidamisi, et rakendada rohkem elukestvaid õpet, mis rikastab meid kõiki.“

President von der Leyen, poliitilised suunised¹

Õpiränne on osutunud inimeste jaoks väga väärtuslikuks kogemuseks teadmiste ja oskuste omandamisel, mis on vajalikud isiklikuks, hariduslikuks ja tööalaseks arenguks ning kodanikuosaluseks ja sotsiaalseks kaasatuseks². Õpirände korraldamine on ka tugev stiimul haridus- ja koolitusasutustele ning mitteformaalse ja informaalsete õppe pakkujatele, et parandada pakutava õppe kvaliteeti. Rohe- ja digipöörde kontekstis, mis nõuab oskuste revolutsiooni, aitab õpiränne kaasa oskuste nappuse kõrvaldamisele, kiirendab oskuste arendamist ning loob tugeva kodanikutunde ja arusaama ühistest väärtustest kogu Euroopas ja väljaspool seda.

Käesolevas ettepanekus tähendab õpiränne füüsilist elama asumist muusse riiki kui elukohariiki selleks, et õppida, osaleda koolitusel või mitteformaalses või informaalsetes õppimises. Mõiste on lai, hõlmates igat liiki õpirännet ning kõigi elukestva õppe sektorite õppureid ja töötajaid, sealhulgas kooli-, kõrg-, kutse- ja täiskasvanuharidust ning noorte, noorsootöötajate ja alushariduse ja lapsehoiu ning spordi valdkonna töötajate õpirännet. Samuti hõlmab see nii ELi-sisest kui ka rahvusvahelist õpirännet ELi ja EList.

Kavandatav soovitus on oluline alustala sellise Euroopa haridusruumi ülesehitamiseks, kus õppimist ei takista piirid ning igapäev on võimalus õppida välismaal. Sellega tugevdatakse vajalikke raamtingimusi, et võimaldada õpirännet kõigile ning rohkem inimesi saaks kasu programmist „Erasmus+“³ ja muudest piiriülese õpirände kavadest.

Kavandatava ELi õpirände raamistikuga ajakohastatakse nõukogu 2011. aasta soovitus „Noorte liikuvus“ – õppega seotud liikuvuse edendamine noorte seas,⁴ laiendades selle kohaldamisala noortelt igas vanuses õppijatele ning haridustöötajatele ja muudele töötajatele. Uues õpirände raamistikus käsitletakse ka uusi õpimustreid, sealhulgas õppimise ja põimõppe digivahendite levikut ning kestlikumat õpirännet.

¹ Poliitilised suunised järgmisele komisjonile (2019–2024) – „Liit, mis seab kõrgemad sihid: Minu tegevuskava Euroopa jaoks.“ [Poliitilised suunised järgmisele komisjonile \(2019–2024\) – „Liit, mis seab kõrgemad sihid: Minu tegevuskava Euroopa jaoks.“](#) Euroopa Komisjon (europa.eu).

² Komisjoni talituste töödokument: Mõju hindamine – lisatud dokumendile: ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse liidu haridus- ja koolitus-, noorte- ning spordiprogramm „Erasmus+“ ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1288/2013, {COM(2018) 367 final} - {SEC(2018) 265 final} - {SWD(2018) 276 final}. Link: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018SC0277>

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrus (EL) nr 2021/817, millega luuakse programm „Erasmus+“ (ELT L 189, 28.5.2021).

⁴ ELT C 199/1, 7.7.2011.

Raamistiku ajakohastamine kuulutati välja komisjoni teatises Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025,⁵ et võimaldada rohkematel õppijatel ja õpetajatel ületada takistusi ja saada kasu õpirändevõimalusest. Teatises määratleti ajakohastatud raamistiku peamised eesmärgid: pakkuda liikuvusvõimalusi palju laiemale osalejate ringile, edendada rohe- ja digiliikuvust ning soodustada tasakaalustatud liikuvust. Teatises rõhutati ka, et rahvusvaheline koostöö hariduse ja koolituse valdkonnas, sealhulgas õpirände valdkonnas, on oluline ELi geopoliitiliste prioriteetide ja 2030. aasta kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks.

Käesolev õpirännet käsitlev poliitiline ettepanek on osa talentide liikuvuse potentsiaali maksimeerimist käsitlevast paketist koos komisjoni soovitusel kolmandate riikide kodanike kvalifikatsioonide tunnustamise kohta ja seadusandliku ettepanekuga ELi talendireservi kohta, millega edendatakse ELi kui talentide jaoks atraktiivset sihtkohta õppimiseks ja töötamiseks.

Talendipartnerluste eesmärk on tugevdada koostööd ELi, liikmesriikide ja partnerriikide vahel ning edendada rahvusvahelist tööjõu liikuvust ja andekate inimeste arengut vastastikku kasulikul viisil. Need pakuvad stabiilset, poliitilistest põhimõtetest lähtuvat ja paindlikku struktuuri, mis võib tõhusalt edendada koostööd ka hariduse ja koolituse valdkonnas, sealhulgas nii õppijate kui ka töötajate õpirände osas. Talendipartnerlused suurendavad üldsuse teadlikkust ja soodustavad õpirännet kolmandatest riikidest. Samuti toetavad need jõupingutusi tõhusate oskuste süsteemide loomiseks kolmandates riikides ning samal ajal panustavad ELi tööjõusse rohe- ja digipöörde prioriteetsetes sektorites.

Kolmandatest riikidest pärit üliõpilaste õpiränne võib samuti aidata kaasa nende kvalifikatsioonide kiiremale tunnustamisele ELi tööturule sisenemisel. See võib aidata ületada lõhet kolmandates riikides omandatud kvalifikatsioonide ja Euroopa nõuete vahel, andes osalejatele mikrokvalifikatsioonitunnistused, ära kirjad ja muud tõendavad dokumendid, mis võimaldavad kvalifikatsioonide hindajatel nende kvalifikatsiooni kiiresti ja täpselt hinnata. Samuti annab see märku asjakohasest keeleoskusest, kultuurilisest kohanemisvõimest ja kokkupuutest Euroopa haridusstandarditega, mis võib hõlbustada nende õpitulemuste edasist valideerimist.

Lisaks võib õpiränne, eelkõige vahetusprogrammid, mis hõlmavad tööloppimise komponente ja annavad osalejatele tööturukogemuse, olla hüppelauaks, mis võimaldab inimestel kaaluda ELi tagasipöördumist ja töövõimaluste otsimist. Haridusametuse lõpetanute käekäigu jälgimist käsitleva nõukogu 2017. aasta soovitusel⁶ järelmeetmena on Euroopa kõrgkoolilõpetajate jälgimise võrgustiku tegevuse (nt Eurograduate 2022 uuring) raames prioriteediks vahendite ja meetodite väljatöötamine võrreldava õppe- ja tööalase teabe vahetamiseks õpirändes osalenud lõpetanute kohta (kes kolivad teise ELi riiki õppimise või töötamisega seotud eesmärkidel).

- **Kavandatud soovitusel käsitletavat probleemi**

Kuigi õpirände valdkonnas on alates nõukogu 2011. aasta soovitusel „Noorte liikuvus“ palju saavutatud, näitavad tõendid, et tuleb teha rohkem, et pakkuda õpirände võimalusi kõigile ja eelkõige vähemate võimalustega inimestele⁷.

⁵ COM(2020) 625 final.

⁶ ELT C 423/1, 9.12.2017.

⁷ Vastavalt Erasmus+ määrusele (EL) 2021/817 ja käesoleva poliitilise ettepaneku kohaldamisel tähendab mõiste „vähemate võimalustega inimesed“ inimesi, kellel on raskusi kasutada tõhusalt ära programmiga pakutavaid võimalusi majanduslikel, sotsiaalsetel, kultuurilistel, geograafilistel või tervislikel põhjustel, oma rändetausta, puude või õpiraskuste tõttu või muudel põhjustel, sealhulgas põhjustel, mis võivad tuua kaasa Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 21 kohast diskrimineerimist.

Eurobaromeetri 2022. aasta uuring „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“⁸ näitas, et ainult 15 % vastanutest on osalenud õppimises, koolituses või töökohapõhises õppes mõnes teises ELi riigis. Samast uuringust selgus ka, et noored nägid hariduse ja koolituse parandamist, sealhulgas üliõpilaste, praktikantide ja õpilaste vaba liikumist, Euroopa noorteaasta 2022 kolme peamise valdkonna hulgas. Vastavalt Eurobaromeetri 2023. aasta uuringule „Noorte integreerimine tööturule, pöörates erilist tähelepanu praktikale“, oli 21 % noortest vastajatest läbinud vähemalt ühe praktika mõnes teises ELi riigis. Peamise takistusena piiriülesele praktikale juurdepääsul nimetati rahaliste vahendite ja teabe puudumist nende võimaluste kohta.

2023. aastal tehti liikuvuse edetabelis⁹ kindlaks head tulemused enamikus 2011. aasta soovituselise valdkondades. Üksikute liikmesriikide puhul oli olukord siiski erinev. Süsteemne toetus ebasoodsas olukorras olevate õppijate¹⁰ osalemiseks õpirändes osutus valdkonnaks, kus on kõige suurem vajadus edasiste edusammude järele.

COVID-19 pandeemia häiris enneolematul viisil haridust, koolitust ja töökohapõhist õpet. Sellel oli negatiivne mõju nii füüsilisele liikuvusele kui ka õppijate ja töötajate vaimsele ja füüsilisele tervisele¹¹. Pandeemia tõi esile ka suure ebavõrdsuse laste juurdepääsul internetivõimalustele, sealhulgas haridustegevusele¹². Samal ajal viis see uute õpirändemudelite, nagu kombineeritud õpiränne ja virtuaalne vahetus, kiire arenguni. Noorsootöösektor on samuti tugevalt mõjutatud, nagu nähtub ELi 2021. aasta noortearuandest, ning pandeemia on suurendanud vajadust vahendite järele, sealhulgas digitaalse noorsootöö jaoks, et toetada noorte õpirännet, arengut, kaasatust ja tervist.

Tõendid, sealhulgas komisjoni tellitud uuring „Õppega seotud liikuvuse toetamine: edusammud, takistused ja edasised sammud“,¹³ tagasisidekorje ja avaliku arutelu tulemused näitasid õpirände peamisi takistusi, sealhulgas rahalisi ja sotsiaalseid piiranguid, teabe ja suuniste puudumist, keelebarjääri ja juurdepääsütõkkeid ning haldustakistusi. Teine oluline õpirännet pärssiv takistus on kvalifikatsioonide ja välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse tunnustamise piiratud ulatus, kuna tunnustamismenetlused on sageli aeglased, teave ei ole hõlpsasti kättesaadav ja need on jäetud üksikute asutuste otsustada.

2022. aastal Euroopa tuleviku konverentsil esitatud kodanike ettepanekutes tulevaste poliitikasuundade kohta rõhutati, et ELil ja selle liikmesriikidel tuleks edendada liikuvusvõimalusi: „*edendada Euroopa vahetusi erinevates valdkondades, nii füüsiliselt kui ka digitaalselt, sealhulgas haridusvahetust, mestimist, reisimist ja ametialast liikuvust (sealhulgas õpetajate ja kohalike poliitikute puhul).*“ ning „*luua 2025. aastaks kaasav Euroopa haridusruum, kus kõigil kodanikel on võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja*

⁸ Eurobaromeetri uuringud: „Noored ja demokraatia Euroopa noorteaastal“ – mai 2022; „Noorte integreerimine tööturule, pöörates erilist tähelepanu praktikale“ – aprill 2023.

⁹ Liikuvuse edetabel võeti kasutusele 2016. aastal eesmärgiga jälgida nõukogu 2011. aasta soovituselise rakendamist kõrghariduse ning esmakutseõppe valdkonnas. Link: <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/mobility-scoreboard>.

¹⁰ Nõukogu 2011. aasta soovitusel kirjeldati ebasoodsas olukorras olevaid õppijaid kui inimesi, kes võivad jääda ilma õpirände võimalustest.

¹¹ Hariduse ja koolituse valdkonna ülevaade 2021. Link: <https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2021/en/>

¹² „Kuidas tulid pered 2020. aasta kevadel COVID-19 liikumispõrangu ajal toime erakorralise kaugõppega“, 2020, JRC ja Eurostat. Uuring info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamise kohta kodumajapidamistes ja üksikisikute hulgas. [isoc_i, ci_in_h], 2019.

¹³ ELi väljaannete platvorm, link: <https://op.europa.eu>

*elukestvale õppele, sealhulgas maapiirkondades ja äärealadel.*¹⁴. Soovituste kohaselt peaksid sellised vahetused olema kõigis liikmesriikides kättesaadavad kõigile, sõltumata nende vanusest, haridustasemest, taustast ja rahalistest vahenditest. Ettepanekutes paluti ka tugevdada olemasolevaid ELi liikuvusprogramme ja tagada neile mitmekesine juurdepääs. Ühes soovitusel kutsuti ELi konkreetselt üles lisama sporditegevust ELi tasandi vahetus- ja liikuvusprogrammidesse.

2023. aastal esitati õpirände teemalisel Euroopa kodanike paneelarutelul 21 soovitus¹⁵, kuidas võimaldada laiemat ja mitmekesisemat osalemist programmis „Erasmus+“ ja muudes õpirändekavades. Soovitused keskendusid sihipärasele teavitamisele, igas vanuses ja taustaga inimeste kaasamisele, mitmekeelsuse tähtsusele, töötajate õpirändele ja muudele õpirände aspektidele, sealhulgas haridustöötajate rolli tunnustamisele õpirände korraldamisel ja keskkonnahoidlikumale liikuvusele.

Õpiränne võib vähendada oskuste nappust, parandades osalejate tööalast konkurentsivõimet, arendades nende valdkonnaüleseid pädevusi ja aidates kaasa oskuste paremale sobitamisele. Samuti võib atraktiivne õpirände sihtkoht omakorda suurendada kohalike töandjate juurdepääsu tööjõule. Praegu väidab kolmveerand (74 %) Euroopa VKEdest, et nende ettevõttes valitseb vähemalt ühe ametikoha puhul konkreetne oskuste puudus. Samuti juhib viiest ettevõttest peaaegu neli uuringus tähelepanu sellele, et neil on üldiselt raske leida õigete oskustega töötajaid ning enam kui pooltel ettevõtetel (53 %) on raske kvalifitseeritud töötajaid tööl hoida¹⁶.

- **Ettepaneku eesmärgid**

Käesoleva poliitilise ettepaneku eesmärk on suurendada liikmesriikide ja komisjoni tegevuse kaudu õpirände võimalusi kõigi jaoks. Selle eesmärk on järk-järgult muuta õpiränne Euroopa haridusruumis normiks, mitte erandiks.

Selleks et edendada õpirännet ja muuta see kaasavamaks, teeb komisjon ettepaneku kehtestada 2030. aastaks uued ELi tasandi eesmärgid, mis on järgmised.

- Kõrghariduses peaks õpirändekogemusega lõpetanute osakaal olema vähemalt 25 %.
- Kutsehariduses peaks selliste õppurite osakaal, kellel on võimalik välismaal õpirändest osa saada, olema vähemalt 15 %.
- Igasuguses hariduses ja koolituses ning noorte- ja spordisüsteemides peaks vähemate võimalustega inimesed moodustama vähemalt 20 % kõigist õppijatest, kes saavad kasu õpirändest välismaal.

Ettepaneku eesmärk on ka anda konkreetne tõuge õpetajate ja töökohapõhiste õppijate õpirändele spetsiaalsete poliitikaraamistike kaudu, nagu on esitatud lisades. Õpirände kogemusega õpetajad on olulised eeskujud õppijatele ja õpirände peamised edendajad

¹⁴ 2021–2022. aastal kogunes Euroopa tuleviku konverentsil 800 juhuslikult valitud kodanikku, et anda soovitusi tulevase poliitika kohta https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/conference-future-europe_en#final-reports-and-proposals

¹⁵ Õpirände teemalisel Euroopa kodanike paneelarutelul osales 2023. aasta märtsis ja aprillis 150 juhuslikult valitud erineva taustaga kodanikku kõigist vanuserühmadest. Link lõplikele soovitudele: https://citizens.ec.europa.eu/learning-mobility-panel_en.

¹⁶ Eurobaromeetri kiiruuring FL529: „European Year of Skills: Skills shortages, recruitment and retention strategies in small and medium-sized enterprises“ (Euroopa oskusteaasta: oskuste nappus, värbamis- ja töösuhte säilitamise strateegiad väikestes ja keskmise suurusega ettevõtetes). Link: https://data.europa.eu/data/datasets/s2994_fl529_eng?locale=en

koolides. Õpetajate endi jaoks võib õpiränne tuua märkimisväärset kasu, mis on seotud kultuuriliste, kognitiivsete ja isiklike õpikogemustega, lisaks teadmistele ja oskustele, et edendada heade tavade vahetamist. Õpirände võimalused suurendavad ka õpetajakutse atraktiivsust ning võivad aidata õpetajaid koolidesse meelitada ja seal hoida. Töökohapõhiste õppijate suurem liikuvus aitab vähendada oskuste lünki, toetada rohe- ja digipööret ning suurendada noorte tööalast konkurentsivõimet. Töökohapõhised õppijad seisavad silmitsi konkreetsete takistustega, nagu töökohapõhise õppija staatusega seotud õiguslike kohustuste keerukus, nende endi noor vanus, riiklike töökohapõhise õppe kavade ja tunniplaanide mitmekesisus, mida tuleb õpirände ajal järgida, ning tööandjate vastumeelsus pakkuda õpirände võimalusi tootlikkuse vähenemise ohu tõttu. Soovitusel püütakse panna paika sidus poliitikaraamistik, sealhulgas ettepanekud lähemas perspektiivis tehtavate üksteist täiendavate muudatuste kohta ja kaugema perspektiivi tervikstrateegia elemendid.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas kehtivate õigusnormidega**

Ettepanek tugineb olemasolevatele õigusnormidele, mis võimaldavad ja toetavad õpirännet, ning täiendab neid. Kõige olulisemad on järgmised.

Nõukogu 18. veebruari 2021. aasta resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030),¹⁷ seati üheks strateegiliseks prioriteediks muuta elukestev õpe ja liikuvus kõigi jaoks reaalsuseks. Nõukogu 16. mai 2023. aasta resolutsioonis „Euroopa haridusruum: perspektiiv aastaks 2025 ja pärast seda“¹⁸ rõhutati, et õppimise ja õpetamisega seotud liikuvust pärssivate allesjäänud takistuste kindlakstegemine ja kõrvaldamine on väga oluline Euroopa haridusruumi täielikuks saavutamiseks.

Euroopa sotsiaalõiguste samba¹⁹ esimese põhimõttega on ette nähtud, et igapäev on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele, et säilitada ja omandada oskusi, mis võimaldavad täiel määral ühiskonnaelus osaleda ning tööturul toimivate üleminekutega edukalt toime tulla.

9. mail 2023 käivitati Euroopa oskusteaasta,²⁰ mis kestab 8. maini 2024, et edendada oskuste poliitikat ja investeringuid, viimaks inimeste püüdlused, vajadused ja oskused, sealhulgas liikuvuse käigus omandatud oskused, vastavusse tööturu vajaduste ja võimalustega.

Euroopa Liidu noortestrategias 2019–2027²¹ rõhutati õpirände tähtsust noorte jaoks, et nad saaksid kogeda vahetusi, koostööd ning kultuurilist ja ühiskondlikku tegevust Euroopa kontekstis. Nõukogu resolutsioonis Euroopa noorsootöö tegevuskava koostamise raamistiku kohta²² kutsuti üles edendama noorsootöö Euroopa mõõdet piiriülese ja riikidevahelise vahetuse, koostöö, kultuuridevahelise õppe ja vastastikuse õppe kaudu.

Nõukogu 20. detsembri 2012. aasta soovitusel mitteformaalse ja informaalset õppe valideerimise kohta²³ ning 2023. aasta Euroopa suunistes mitteformaalse ja informaalset õppe

¹⁷ ELT C 66, 26.2.2021, lk 1–21.

¹⁸ ELT C 185, 26.5.2023, lk 35–38.

¹⁹ <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/et/>

²⁰ https://year-of-skills.europa.eu/index_en

²¹ Euroopa Liidu Nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate resolutsioon noortevaldkonnas tehtava Euroopa koostöö raamistiku kohta: Euroopa Liidu noortestrategia 2019–2027 (ELT C 456, 18.12.2018, lk 1–22).

²² ELT C 415, 1.12.2020, lk 1–8.

²³ [ELT C 398, 22.12.2012, lk 1–5.](#)

valideerimise kohta²⁴ rõhutati, et mitteformaalse ja informaalse õppe käigus omandatud õpitulemuste valideerimisel võib olla oluline roll tööalase konkurentsivõime ja õpiliikuvuse suurendamisel, eelkõige sotsiaal-majanduslikult ebasoodsas olukorras olevate või madala kvalifikatsiooniga isikute puhul.

Nõukogu 10. märtsi 2014. aasta soovitus praktika kvaliteediraamistiku kohta²⁵ hõlmab praktikat väljaspool formaalharidust ja -koolitust, sealhulgas piiriülest praktikat. Komisjon tegeleb praegu selle raamistiku ajakohastamisega.

Nõukogu 22. mai 2017. aasta soovituse (milles käsitletakse elukestva õppe Euroopa kvalifikatsiooniraamistikku)²⁶ üks laiemaid eesmärke on suurendada töötajate ja õppijate liikuvust ja sotsiaalselt integratsiooni.

Nõukogu 15. märtsi 2018. aasta soovitus kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kohta²⁷ on sätestatud 14 kriteeriumi, et edendada ühist arusaama riiklikest töökohapõhise õppe süsteemidest, mis on peamine tegur vastastikuse usalduse suurendamisel ja töökohapõhiste õppijate riikidevahelise liikuvuse hõlbustamisel. Soovitusel julgustatakse järk-järgult edendama töökohapõhiste õppijate riikidevahelist liikuvust kas töökohal või haridus- ja koolitusasutustes töökohapõhise õppe kvalifikatsiooni osana. Töökohapõhiste õppijate liikuvust edendab ka Euroopa Õpipoisiõppe Liit.

18. aprilli 2018. aasta Europassi otsusega kehtestati Euroopa raamistik selliste oskuste ja kvalifikatsioonide läbipaistvuse ja arusaadavuse edendamiseks, mis on omandatud formaalsel, mitteformaalsel ja informaalsetel teel, sealhulgas liikuvuse kaudu, kasutades veebiplatvormi, mis pakub veebipõhiseid vahendeid ja teavet teenuste kohta, mis annavad suuniseid riikidevahelise õpirände ja karjäärijuhtimise kohta.

Nõukogu 26. novembri 2018. aasta soovitusel kõrg- ja keskhariduskvalifikatsiooni ning välismaal läbitud õppeperioodide õpiväljundite automaatse vastastikuse tunnustamise edendamise kohta²⁸ rõhutati Euroopa kvalifikatsioonide ja välismaal veedetud õppeperioodide tunnustamise tähtsust ilma eraldi tunnustamismenetluseta. Rakendamisaruande²⁹ ja sellega seotud nõukogu järeldustes, mis võeti vastu 26. mail 2023,³⁰ rõhutatakse, et automaatseks tunnustamiseks ELis on vaja teha märkimisväärseid lisajõupingutusi.

Nõukogu 22. mai 2019. aasta soovitusel (tervikliku keeleõppekäsituse kohta)³¹ eesmärk on parandada keeleõpet varasest east alates ning suurendada koolides ning kutseharidusasutustes keeleteadlikkust nii, et rohkem noori räägiks lisaks oma emakeelele veel vähemalt kahte Euroopa keelt.

Komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatise Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025³² rõhutati, et liidu vahetusprogrammid ja rahvusvaheline haridusalane koostöö on aidanud muuta Euroopa atraktiivseks sihtkohaks ning edendanud innovatsiooni ja töökohtade loomist.

²⁴ Cedefop (2023). Euroopa suunised mitteformaalse ja informaalsete õppe valideerimise kohta. Luksemburg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus. Cedefopi viiteseeriad; Nr 124. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/389827>

²⁵ ELT C 88, 27.3.2014, lk 1–4.

²⁶ [ELT C 189, 15.6.2017, lk 15–28.](#)

²⁷ [ELT C 153, 2.5.2018, lk 1–6.](#)

²⁸ [ELT C 444, 10.12.2018, lk 1–8.](#)

²⁹ [COM/2023/91 final](#)

³⁰ [ELT C 185, 26.5.2023, lk 44–50.](#)

³¹ [ELT C 189, 5.6.2019, lk 15–22.](#)

³² [COM\(2020\) 625 final.](#)

Nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovitusena jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta³³ kehtestati uus ELi tasandi eesmärk, et 2025. aastaks osaleks õpirändes välismaal 8 % kutseõppuritest. Soovituses rõhutati liikuvusvõimaluste tähtsust kutseharidussektori õppijate, töötajate ja organisatsioonide jaoks kui olulist viisi rahvusvahelistumise strateegiate elluviimiseks. Osnabrücki deklaratsioonis,³⁴ mille kiitsid heaks kutsehariduse eest vastutavad ministrid, Euroopa sotsiaalpartnerid ja komisjon, paluti riiklikel ametiasutustel toetada ja hõlbustada kutseõppurite ning täiskasvanud õppijate, sealhulgas töökohapõhiste õppijate liikuvust.

Lääne-Balkani innovatsiooni, teadusuuringuid, haridust, kultuuri, noorsugu ja sporti käsitlev tegevuskava, mis on ELi ja Lääne-Balkani riikide terviklik pikaajaline koostööstrateegia, mis käivitati ELi ja Lääne-Balkani riikide Brdo tippkohtumisel 6. oktoobril 2021, sisaldab eesmärki parandada õpirännet.

18. jaanuari 2022. aasta Euroopa ülikoolistrateegia³⁵ sisaldab eesmärgi töötada välja Euroopa kvaliteeditagamise ja tunnustamise süsteem, et soodustada kvalifikatsioonide automaatset tunnustamist kogu Euroopas, ning toetada kolmandate riikide kvalifikatsioonide, sealhulgas pagulaste kvalifikatsioonide läbipaistvat ja õiglast tunnustamist akadeemiliste tunnustamise keskuste võrgustiku³⁶ ja ELi läbipaistvusvahendite – Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku ja Euroopa digitaalsete kvalifikatsioonitunnistuste – kaudu.

Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitusena, mis käsitleb võimaluste loomist tulemuslikuks Euroopa kõrghariduskoostööks, nähakse ette süsteemse ja pikaajalise riikidevahelise koostöö tõhustamine institutsioonilisel tasandil, sealhulgas ühise Euroopa teaduskraadi märgise ja institutsiooniliste koostöövahendite väljatöötamise kaudu, nagu kõrgharidusasutuste liitude võimalik Euroopa õiguslik seisund.

Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta järeldustes õpetajate ja koolitajate liikuvuse parandamise kohta³⁷ kutsutakse üles edendama ja laiendama õpetajate ja koolitajate liikuvust, et see muutuks nende koolituse ja karjääri üldtunnuseks. Erasmus+ õpetajate akadeemiad, mida toetatakse programmi „Erasmus+“ (2021–2027) raames, testivad samuti uusi meetmeid, millega toetatakse õpetajate liikuvust ning võimaldatakse õpetajate ja õpetajate koolitajate vastastikust õppimist riikidevaheliste võrgustike, praktikakogukondade ja õpetajaharidusasutuste vaheliste ühisprogrammide kaudu.

Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitusena noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus³⁸ tahetakse hõlbustada noorte riikidevahelist vabatahtlikku tegevust liidus. Selles rõhutatakse noorte riikidevahelise vabatahtliku tegevuse kaasavuse, kvaliteedi, tunnustamise ja kestlikkuse olulisust.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

ELi tasandil toetatav õpiränne on seotud teiste asjakohaste poliitikavaldkondadega, nagu haridus ja koolitus, tööhõive, kodakondsus ja demokraatlik osalemine, sotsiaalne kaasatus,

³³ [ELT C 417, 2.12.2020, lk 1–16.](#)

³⁴ Osnabrücki deklaratsioon kutsehariduse ja -koolituse kohta, mis võimaldab majanduse taastumist ning õiglast üleminekut digitaal- ja rohelisele majandusele (30. november 2020). Link: <https://www.cedefop.europa.eu/en/content/osnabruck-declaration-2020-vocational-education-and-training-enabler-recovery-and-just-transitions>

³⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele Euroopa ülikoolistrateegia kohta, (COM(2022) 16 final).

³⁶ Riiklike akadeemilise tunnustamise ja liikuvuse infokeskuste Euroopa võrgustik (ENIC-NARIC).

³⁷ [ELT C 167, 21.4.2022, lk 2–8.](#)

³⁸ [ELT C 157, 11.4.2022, lk 1–9.](#)

mittediskrimineerimine, seaduslik ränne ja integratsioon, keeleõpe, loovus ja kultuur, kliimameetmed ning digitaliseerimine.

Lisaks Euroopa haridusruumi loomisele toetatakse ettepanekuga Euroopa oskuste tegevuskava rakendamist, mille eesmärk on tegeleda oskuste mittevastavusega tööturu vajadustele ning edendada oskuste täiendamist ja ümberõpet, ning ELi lapse õiguste strateegiat, milles tunnustatakse laste õigust saada eluks parim võimalik algus ja arendada välja oma täielik potentsiaal, ning kutsutakse üles tegema rohkem jõupingutusi kaasava, segregeerimata ja kvaliteetse hariduse tagamiseks³⁹. Samuti toetatakse ettepanekuga digiõppe tegevuskava, mille sihiks on kasutada digitehnoloogiate potentsiaali õppimiseks ja õpetamiseks. Euroopa sotsiaalõiguste samba⁴⁰ esimese põhimõttega on ette nähtud, et igäühel on õigus kvaliteetsele ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele, et säilitada ja omandada oskusi, mis võimaldavad täiel määral ühiskonnaelus osaleda ning tööturul toimuvate üleminekutega edukalt toime tulla. Ettepanek on kooskõlas ka ELi poliitiliste põhimõtete ja algatustega, mille eesmärk on edendada liikuvust, nagu Euroopa oskuste tegevuskava, ning algatustega, mis edendavad mitmekeelsust ja kultuuridevahelist dialoogi, sealhulgas ELi mitmekeelsuse strateegia. Õpirände edendamise kaudu julgustatakse ettepanekuga inimesi arendama oma keeleoskust, kultuuriteadlikkust ja kultuuridevahelist pädevust.

Õpirännet toetavad paljud ELi programmid ja vahendid, eelkõige järgmised.

- Programm „Erasmus+“ pakub riikidevahelise ja rahvusvahelise õpirände võimalusi mis tahes vanuses õppijatele, haridus- ja koolitustöötajatele, noorsootöötajatele ning mitmesuguseid noorte osalustegevusi.
- Euroopa solidaarsuskorpus pakub noortele võimalusi osaleda vabatahtlikus ja solidaarsustegevuses kogu ELis ja väljaspool seda ning humanitaarabiga seotud tegevuses kogu maailmas.
- Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) toetavad liikmesriike ja piirkondi nende püüdlustes tagada võrdne juurdepääs kaasavatele segregeerimata haridus-, koolitus- ja oskuste arendamise võimalustele alates alusharidusest kuni kolmanda taseme hariduseni. Edendades üld- ja kutseharidust ning täiskasvanuharidust ja -õpet, aitavad need fondid samuti hõlbustada puuetega inimeste juurdepääsu ja kaasamist, võimaldades õpirännet kõigile. Algatust ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) rahastatakse Euroopa Sotsiaalfond+-ist ning selle eesmärk on aidata ebasoodsas olukorras olevatel mittetöötavatel ja mitteõppivatel noortel integreeruda ühiskonda, lihtsustades nende naasmist haridusse, koolitusse või tööellu. Algatus pakub osalejatele 2–6-kuulist töökogemust teises liikmesriigis osana terviklikust projekttsüklist, mis hõlmab koolitust, juhendamist ja nõustamist.
- Interreg tegeleb piiritakistustega, sealhulgas õpirände takistustega, ning annab riiklikele ja piirkondlikele ametiasutustele ning haridus- ja koolitusasutustele võimaluse teha koostööd eelkõige noorte oskuste arendamiseks.
- Tehnilise toe instrument pakub liikmesriikidele taotluse korral kohandatud eksperditeadmisi, et reformida ja suurendada õpirännet, eelkõige juhtalgatuste kaudu, mis keskenduvad talentide ligimeelitamisele ning noorte haridusele ja oskustele. Lisaks edendatakse avaliku halduse töötajate vahetusprogrammiga (PACE)

³⁹ COM(2021) 142 final. ELi lapse õiguste strateegias rõhutatakse, et üle 22 % ELi lastest on vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus ning et ligikaudu 10 % ELi noortest lahkub haridussüsteemist varakult.

⁴⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A32017C1213%2801%29>

liikmesriikidevahelist koostööd ja riigiteenistujate piiriülest vahetust, et parandada nende oskusi ja haldussuutlikkust, sealhulgas hariduse valdkonnas.

- Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Gloaalne Euroopa“ peab õpirännet ELi ja partnerriikide vahel üheks peamiseks viisiks vaesuse kaotamisel, ebavõrdsuse ja diskrimineerimise vastu võitlemisel ning inimarengu edendamisel.
- Ühinemiseelse abi rahastamisvahendis (IPA III) on sätestatud, et vastava määruse kohaselt tuleb tagada võimalused aidata kaasa ELiga ühinemise protsessis osalevate riikide sotsiaal-majanduslikule arengule, pöörates erilist tähelepanu noortele.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Kavandatud nõukogu soovitus põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artiklidel 165 ja 166.

ELi toimimise lepingu artikli 165 lõike 1 kohaselt aitab EL kaasa „kvaliteetse hariduse arendamisele, soodustades koostööd liikmesriikide vahel ning vajaduse korral toetades ja täiendades nende tegevust, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja haridussüsteemide korralduse eest“.

ELi toimimise lepingu artikli 165 lõike 2 teise, kolmanda, viienda ja kuuenda taande kohaste liidu meetmete eesmärk on:

- ergutada õppijate ja õpetajate liikuvust, muu hulgas kaasa aidates diplomite ja õpiaja akadeemilisele tunnustamisele;
- soodustada haridusasutustevahelist koostööd;
- soodustada noorsoovahetust ja juhendajate vahetust sotsiaalhariduse alal ja ergutada noori osalema Euroopa demokraatias;
- ergutada kaugõppe arengut.

ELi toimimise lepingu artikli 165 lõike 4 teises taandes on sätestatud, et kõnealuses artiklis osutatud eesmärkide saavutamisele kaasaaitamiseks võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal vastu soovitusi.

ELi toimimise lepingu artikli 166 lõikes 1 on sätestatud, et EL rakendab kutseõppepoliitikat, mis toetab ja täiendab liikmesriikide meetmeid, samal ajal täiel määral respektides liikmesriikide vastutust kutseõppe sisu ja korralduse eest.

ELi toimimise lepingu artikli 166 lõike 2 kolmanda taande kohaste liidu meetmete eesmärk on

- soodustada kutseõppe kättesaadavust ning ergutada koolitajate ja koolitavate ning eriti noorte liikuvust.

ELi toimimise lepingu artikli 166 lõike 4 viimases osas on sätestatud, et kõnealuses artiklis osutatud eesmärkide saavutamisele kaasaaitamiseks võtab nõukogu komisjoni ettepaneku põhjal vastu soovitusi.

Algatusega ei tehta ettepanekut laiendada ELi reguleerimispädevust ega panna liikmesriikidele siduvaid kohustusi. Liikmesriigid otsustavad vastavalt oma siseriiklikule olukorrale, kuidas nad käesolevat nõukogu soovitust rakendavad.

- **Subsidiarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Käesolev ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artikli 5 lõikes 3 sätestatud subsidiarsuse põhimõttega.

Vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 165 lõikele 1 ja artikli 166 lõikele 1 vastutavad liikmesriigid õpetuse sisu ja kutseõppe korralduse eest. Samal ajal näitavad tõendid, et neil on palju ühiseid probleeme, mis on seotud haridustulemuste ja heaoluga koolis.

Käesolevas nõukogu soovitusel võetakse täielikult arvesse liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ning kutseõppe korralduse eest ning nende kultuurilist ja keelelist mitmekesisust. Samal ajal kajastab soovitus ELi täiendavat ja toetavat rolli ning Euroopa koostöö vabatahtlikku iseloomu hariduse ja koolituse valdkonnas. Euroopa haridusruumi kontekstis toetatakse algatusega liikmesriikide jõupingutusi poliitika ja mehhanismide väljatöötamiseks vastavalt sellele, mis on nende riigisiseste süsteemide ja struktuuride puhul asjakohane.

Algatusega ei tehta ettepanekut laiendada ELi regulatiivset pädevust ega võtta liikmesriikidele siduvaid kohustusi kooskõlas artikli 165 lõikega 4 ja artikli 166 lõikega 4, millega välistatakse liikmesriikide õigusnormide ühtlustamine hariduse ja kutseõppe valdkonnas. Selle Euroopa lisaväärtus seisneb peamiselt ELi võimes mobiliseerida poliitilist osalust liikmesriikide tasandil ning toetada haridus- ja koolitussüsteeme poliitikasuuniste, ühiste töövahenditega (programm „Erasmus+“, taaste- ja vastupidavusrahastu, Euroopa Sotsiaalfond+, Euroopa Regionaalarengu Fond, programm „Digitaalne Euroopa“, programm „Euroopa Horisont“, tehnilise toe rahastamisvahend, Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond jne), järgides samal ajal täielikult subsidiarsuse põhimõtet.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas ELi lepingu artikli 5 lõikes 4 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega.

Kavandatava nõukogu soovitusel sisu ega vorm ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik selle eesmärkide saavutamiseks. Liikmesriikide võetavad kohustused on vabatahtlikud ja igal liikmesriigil on vabadus otsustada, millist lähenemisviisi kasutada.

- **Vahendi valik**

Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklites 165 ja 166 osutatud eesmärkide saavutamisele kaasa aitamiseks nähakse kõnealuse aluslepinguga ette, et nõukogu võtab komisjoni ettepaneku põhjal vastu soovitusi.

Hariduse ja koolituse valdkonnas, kus ELi pädevuses on tegevust toetada, on nõukogu soovitus asjakohane vahend, mida on selles valdkonnas ELi meetmete võtmiseks sageli kasutatud. Õigusliku vahendina kajastab see liikmesriikide tahet rakendada esitatud meetmeid ja annab tugeva poliitilise aluse asjaomases valdkonnas koostöö tegemiseks, austades samal ajal täielikult liikmesriikide pädevust hariduse ja koolituse valdkonnas.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Liikuvuse edetabel loodi nõukogu 2011. aasta soovitusel „Noorte liikuvus“ järelmeetmena ning see pakub raamistikku Euroopa riikide edusammude jälgimiseks õpirände toetamisel.

See sisaldab kõrghariduse ning esmakutseõppe valdkonna näitajaid. Ettepanek põhineb liikuvuse edetabelis esitatud kvalitatiivsetel andmetel õpirände kohta.

- **Konsulterimine sidusrühmadega ja eksperdiarvamuste kogumine**

Ettepanek põhineb teabel, mis koguti ulatusliku konsulterimise käigus. See hõlmas järgmist:

- 12 nädala pikkune avalik konsultatsioon uue algatuse üle 8. veebruarist 3. maini 2023;
- õpirände teemaline Euroopa kodanike paneelarutelu, milles osales 150 juhuslikult valitud kodanikku kõigest 27 liikmesriigist ja mis toimus kolmel nädalavahetusel märtsis ja aprillis 2023; käesolevale ettepanekule on lisatud kodanike aruanne, mis sisaldab õpirände teemalise paneelarutelu soovitusi, diskussioone ja mõttevahetusi;
- mitu fookusgruppi koos õppijate, töötajate, asjaomaste sidusrühmade ja valdkonna ekspertidega;
- mitu sihipärast konsultatsiooni sidusrühmadega, sealhulgas suurüritustel; ning
- erinevad juhtrühmade koosolekud, eksperdirühmade koosolekud ja arutelud sotsiaalpartneritega.

Ettepanek põhineb ka PPMI töörühma poolt 2023. aastal läbi viidud uuringul „Õpirände toetamine: edusammud, takistused ja edasised sammud“,⁴¹ mis sisaldab ülevaadet peamistest arengutest alates nõukogu 2011. aasta soovitusel ning õpirände suundumustest.

- **Mõju hindamine**

Võttes arvesse tegevuste eesmärki täiendada liikmesriikide algatusi, kavandatud tegevuste vabatahtlikkust ja eeldatava mõju ulatust, mõju hindamist ei korraldatud. Ettepaneku koostamisel lähtuti varasematest uuringutest,⁴² konsultatsioonidest liikmesriikidega, sihipärastest konsultatsioonidest ja avalikust konsultatsioonist.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Käesolevas nõukogu soovitusel ettepanekus austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid, milles tunnustatakse, et solidaarsus on üks ELi aluseks olevatest universaalsetest põhiväärtustest. Eelkõige võetakse käesolevas ettepanekus täielikult arvesse järgmisi harta artikleid:

- artikkel 8 (isikuandmete kaitse),
- artikkel 13 (akadeemiline vabadus),
- artikkel 14 (õigus haridusele),
- artikkel 21 (diskrimineerimiskeeld),
- artikkel 24 (lapse õigused),
- artikkel 26 (puuetega inimeste integreerimine ühiskonda).

⁴¹ ELi väljaannete platvorm, link: <https://op.europa.eu>

⁴² Täielikud viited on esitatud komisjoni talituste töödokumendis.

Meetmeid rakendatakse kooskõlas isikuandmete kaitset reguleerivate ELi õigusnormidega, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)⁴³.

4. MÕJU EELARVELE

Selle algatuse jaoks ei ole vaja ELi eelarvest lisavahendeid.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Rakendamise toetamiseks vaatab komisjon läbi liikmesriikide poolt aastateks 2025–2030 väljatöötatavad riiklikud tegevuskavad ja koostab 2026. aastal ülevaatliku aruande.

Komisjon kavatab esitada aruande soovitusel rakendamise kohta hariduse ja koolituse valdkonnas tehtava üleeuroopalise koostöö strateegilise raamistiku kontekstis, mille eesmärk on liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Poliitilise ettepanekuga nähakse ette terviklik raamistik õpirände eeltingimuste tugevdamiseks, probleemide lahendamiseks ja stiimulite pakkumiseks. Selle eesmärk on muuta õpiränne kõigi haridus- ja koolitusvõimaluste lahutamatuks osaks, tugevdada keeleõpet ja liikuda välismaal läbitud õppeperioodi tulemuste automaatse ELi-sisese tunnustamise suunas. Samuti soovitakse sellega muuta õpiränne kaasavamaks ja kättesaadavamaks, kutsudes liikmesriike üles võtma täiendavaid meetmeid, et pakkuda vähemate võimalustega inimestele suuniseid, asjakohast rahastamist ja muud toetust. Ettepaneku eesmärk on ka muuta õpiränne keskkonnasäästlikumaks, kasutada digitehnoloogiat õpirände hõlbustamiseks ja edendada ELi väärtusi. Samuti soovitakse tõhustada koostööd peamiste kolmandate riikidega, nagu on ette nähtud talendipartnerluste algatuses, tutvustades ELi kui kolmandate riikide talentide jaoks atraktiivset sihtkohta õppimiseks ja koolitamiseks ning parandades kolmandate riikide kvalifikatsioonide, samuti osaliste ja varasemate õpingute õiglast ja läbipaistvat tunnustamist.

Lisatud komisjoni talituste töödokumendis kirjeldatakse hiljutisi uuringuandmeid koos kavandatud soovitusel toetavate erinevate konsultatsioonide tulemustega.

⁴³ ELTL 119, 4.5.2016, lk 1–88.

Ettepanek:

NÕUKOGU SOOVITUS

„Liikuvus Euroopas“ – õpirände võimalused kõigile

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikleid 165 ja 166,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) 25. märtsil 2017 võtsid ELi juhid Rooma deklaratsioonis kohustuse töötada selle nimel, et luua liit, kus „noored saavad parima hariduse ja koolituse ning võivad õppida ja leida tööd kogu kontinendil“.
- (2) Õpiränne on osutunud õppurite jaoks väga väärtuslikuks kogemuseks selliste pädevuste omandamisel,⁴⁴ mis on vajalikud isiklikuks, hariduslikuks ja tööalaseks arenguks. Piiriülesed õpikogemused suurendavad kultuuridevahelist mõistmist ja aitavad arendada ühist Euroopa identiteeti. Õpirände korraldamine (nii vastuvõtja kui ka väljasaatjana) on ka tugev stiimul haridus- ja koolitusasutustele ning mitteformaalse ja informaalsete õppe pakkujatele, et parandada pakutava õppe kvaliteeti.
- (3) Õpiränne on oluline, et leida lahendus oskuste nappusele ELis, eelkõige nende oskuste puhul, mis on vajalikud rohe- ja digipöörde saavutamiseks ning õppijate üleminekuks tööturule. Töökohapõhine õpe, sealhulgas teises riigis veedetud periood, toob kasu oskuste omandamisele ja tööalasele konkurentsivõimele. Õpiränne võib hõlbustada ka kolmandate riikide kodanike integreerimist ELi tööturule.
- (4) Õpirände võimaluste pakkumine kõigile on Euroopa haridusruumi saavutamiseks väga oluline. Komisjoni 30. septembri 2020. aasta teatises Euroopa haridusruumi saavutamise kohta aastaks 2025⁴⁵ teatati õpirände raamistiku ajakohastamisest, nõukogu 2011. aasta soovitusena „Noorte liikuvus – õppega seotud liikuvuse edendamine noorte seas“⁴⁶ uuendamisest ning õpetajate õpirännet käsitleva poliitikaraamistiku väljatöötamisest, et võimaldada suuremal arvul õppijatel ja õpetajatel liikuvusest kasu saada. Käesoleva soovitusena ajakohastatakse nõukogu 2011. aasta soovitust, et tugevdada selle sätteid, laiendada õpirände võimalusi (alates noortest kuni mis tahes vanuses õppijate ja töötajateni) ning käsitleda uusi õpiharjumusi, sealhulgas põimõpet.

⁴⁴ Kooskõlas nõukogu 22. mai 2018. aasta soovitusena võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT C 189, 4.6.2018, lk 1–13) määratletakse pädevusi kui teadmiste, oskuste ja hoiakute kombinatsiooni.

⁴⁵ [COM\(2020\) 625 final](#).

⁴⁶ ELT C 199, 7.7.2011, lk 1.

- (5) Nõukogu 18. veebruari 2021. aasta resolutsioonis, mis käsitleb strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, et liikuda Euroopa haridusruumi loomise suunas ja kaugemale (2021–2030),⁴⁷ seati üheks strateegiliseks prioriteediks muuta elukestev õpe ja liikuvus kõigi jaoks reaalsuseks. Nõukogu 16. mai 2023. aasta resolutsioonis „Euroopa haridusruum: perspektiiv aastaks 2025 ja pärast seda“,⁴⁸ rõhutati, et õppimise ja õpetamisega seotud liikuvust pärssivate allesjäänud takistuste kindlakstegemine ja kõrvaldamine, soodustades samal ajal kaasavat, kestlikku ja tasakaalustatud liikuvust, on väga oluline Euroopa haridusruumi täielikuks saavutamiseks.
- (6) Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse (Cedefop) kogutud andmetest nähtub, et riigid peavad suurendama jõupingutusi, parandamaks oma keskmisi tulemusi kutseõppurite, eelkõige töökohapõhiste õppijate õpirände igakülgse toetamise osas. Nõukogu 24. novembri 2020. aasta soovitus (jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta)⁴⁹ alusel koostatud riiklike rakenduskavade⁵⁰ analüüs näitab, et ainult umbes pooled liikmesriigid seadsid prioriteediks meetmed liikuvuse suurendamiseks kutsehariduses ja -koolituses.
- (7) Analüüs⁵¹ nõukogu 15. märtsi 2018. aasta soovitus (kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku kohta)⁵² rakendamise kohta ning Cedefopi tõendid⁵³ näitavad, et töökohapõhiste õppijate liikuvus on endiselt vähene ja et nende osalemiseks liikuvuses on vaja rohkem ära teha.
- (8) Nõukogu 5. aprilli 2022. aasta järeldustes õpetajate ja koolitajate liikuvuse parandamise kohta⁵⁴ kutsutakse üles edendama ja laiendama õpetajate ja koolitajate liikuvust, et see muutuks nende koolituse ja karjääri üldtunnuseks.
- (9) ELi noortestrategie rakendamise analüüs⁵⁵ näitab vajadust suuremate jõupingutuste järele, et tagada kõigile noortele ja noorsootöötajatele tõhus juurdepääs liikuvusvõimalustele. See hõlmab vabatahtlikku tegevust kodanikuühiskonna sektoris ning edasist tööd mitteformaalse ja informaalsete õppega seotud liikuvuse käigus omandatud pädevuste valideerimise tõhusate süsteemide loomiseks koostöös nõukogu 5. aprilli 2022. aasta soovitus (noorte vabatahtlike liikuvuse kohta Euroopa Liidus)⁵⁶.
- (10) Võõrkeeleoskuse puudumine on endiselt üks peamisi takistusi õpirände kogemuste omandamisel, välismaal õppimisel ja töötamisel ning Euroopa kultuurilise mitmekesisuse täielikul avastamisel. Samal ajal võib mõni võõrkeelne kursus julgustada teisest riigist pärit õppijaid õpirändes osalema.

⁴⁷ ELT C 66, 26.2.2021, lk 1–21.

⁴⁸ ELT C 185, 26.5.2023, lk 5.

⁴⁹ ELT C 417, 2.12.2020, lk 1.

⁵⁰ Ülevaadokument „Working together towards attractive, inclusive, innovative, agile and flexible VET“; Cedefop. Link: <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/9180>

⁵¹ Link: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&furtherNews=yes&langId=en&newsId=10070>

⁵² ELT C 153, 2.5.2018, lk 1.

⁵³ „Enablers and disablers of cross-border long-term apprentice mobility: evidence from country- and project-level investigations.“ Link: https://www.cedefop.europa.eu/files/2021-10/3089_en.pdf

⁵⁴ ELT C 167, 21.4.2022, lk 2.

⁵⁵ Komisjoni talituste töödokument, mis on lisatud dokumendile „Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele ELi noortestrategie rakendamise kohta (2019–2021)“

⁵⁶ ELT C 157, 11.4.2022, lk 1–9.

- (11) Aruandes kvalifikatsioonide ja välismaal läbitud õppeperioodide automaatset tunnustamist käsitleva nõukogu soovitusel rakendamise kohta⁵⁷ ning sellega seotud nõukogu järeldustes⁵⁸ rõhutati, et automaatse tunnustamise saavutamiseks ELis on vaja teha märkimisväärseid lisajõupingutusi. Kõrghariduse valdkonnas on riiklike ametiasutuste seas toimunud märkimisväärne areng automaatse tunnustamise kontseptsiooni mõistmise osas. Allesjäänud ebahühtlus ja läbipaistvuse puudumine on aga oluline tegur, mis heidutab üliõpilasi liikuvusmeetmetes osalemast.
- (12) Õpirände edendamine kolmandate riikidega võib muuta Euroopa haridussüsteemid ülejäänud maailma jaoks atraktiivsemaks ja meelitada haridusasutustesse talente. Rahvusvaheline koostöö hariduse ja koolituse valdkonnas, sealhulgas õpirände valdkonnas, on oluline ELi geopoliitiliste prioriteetide (eelkõige strateegia „Global Gateway“) ja 2030. aasta kestliku arengu eesmärkide saavutamiseks.
- (13) Eriti oluline on edendada vähemate võimalustega inimeste juurdepääsu õpirändele ning see kaasamise eesmärk on programmi „Erasmus+“ (2021–2027) keskmes. On väga tähtis laiendada seda eesmärki muudele õpirände kavadele kogu ELis.
- (14) Euroopa ülikoolide algatuse eesmärk on 50 % liikuvus osalevate asutuste vahel, samas kui Euroopa ühise teaduskraadi võimalik arendamine eeldab ka liikuvuse lülitamist õppekavadesse. Programmi „Erasmus+“ suurem eelarve aastateks 2021–2027 toetab ELi eesmärki, et rohkem üliõpilasi osaleks vähemalt korra oma õpingute ajal õpirändes. Seetõttu on oluline suurendada õpirände 20 % eesmärki, mis seati esmakordselt 2009. aastal Bologna protsessi raames. Sellest ajast alates välja töötatud vahendid koos käesolevas soovitusel kavandatud meetmetega loovad vajalikud raamtingimused, et vähemalt 25 % kõrghariduse omandanutest osaleks õpirändes.
- (15) Viimasel kümnendil on õpimustrid muutunud, sealhulgas COVID-19 pandeemia tõttu, mis hoogustas virtuaalset ja põimõpet. Õpirände võimaluste laiendamine kõigile haridus-, koolitus-, noorte- ja spordivaldkonna õppijatele, haridustöötajatele ja muudele töötajatele formaalses, mitteformaalses ja informaalses keskkonnas soodustas ka paindlike õpirände vormide väljatöötamist.
- (16) Teadlaste, eelkõige karjääri alustavate teadlaste tasakaalustatud liikuvust tuleks veelgi toetada, et suurendada nende isiklikku ja kutsealast arengut Euroopa teadus- ja innovatsioonisüsteemi konkurentsivõime huvides.
- (17) Käesoleva soovitusel eesmärk on aidata kaasa Euroopa haridusruumi loomisele 2025. aastaks. Visioon hariduse kvaliteedist hõlmab õppijate ja õpetajate, eelkõige ebasoodsas sotsiaalses olukorras olevate inimeste ja puuetega inimeste kahekordset liikumisvabadust ning asutuste vaba koostööd Euroopas ja väljaspool seda. Kaasavad ja õiglased haridus- ja koolitussüsteemid peaksid toetama sidusat ühiskonda, panema aluse kodanikuaktiivsusele ja parandama tööalast konkurentsivõimet. Soovitusel kutsutakse liikmesriike üles kehtestama õpirännet soodustavad tingimused ning kõrvaldama takistused ja pakkuma stiimuleid, mis on kohandatud eri sektorite õppijate, haridustöötajate ja töötajate vajadustele.
- (18) Käesoleva soovitusel eesmärk on hõlbustada ka tihedamat koostööd peamiste kolmandate riikidega, nagu on ette nähtud talendipartnerluste algatuses, tutvustades ELi kui atraktiivset sihtkohta kolmandatest riikidest pärit andekatele inimestele õppimiseks ja koolituse saamiseks.

⁵⁷ [COM/2023/91 final](#)

⁵⁸ [ELT C 185, 26.5.2023, lk 44–50.](#)

- (19) Käesoleva soovitusel on tuletada meelde olemasolevat sünergiat ja vastastikust täiendavust õpirännet käsitlevate ELi programmide, nagu Erasmus+ ja Euroopa solidaarsuskorpus, ning muude ELi, rahvusvahelise, riikliku ja piirkondliku tasandi rahastamisvahendite, nagu ühtekuuluvuspoliitika fondid, eelkõige Euroopa Regionaalarengu Fond ja Euroopa Sotsiaalfond+, ning selle algatuse ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) vahel.
- (20) Soovitusel on ka anda tuge õpetajate ja töökohapõhiste õppijate õpirände spetsiaalsete poliitikaraamistike kaudu, nagu on esitatud lisades. Koolid seisavad silmitsi õpetajate puudusega ning õpiränne peaks suurendama kutseala atraktiivsust. Õpirändes osalenud õpetajad võivad saada õppijatele eeskujuks ning aidata edendada piiriülest ja rahvusvahelist koostööd. Nõukogu järeldustes õpetajate ja koolitajate liikuvuse edendamise kohta põhi- ja täiendusõppe ajal rõhutatakse välismaal toimuva õpirände positiivset mõju õpetajate kutsealasele arengule ja haridussüsteemidele, tehes samal ajal kindlaks liikuvuse takistused. Töökohapõhistel õppijatel on ka rida konkreetseid takistusi, mis on seotud töökohapõhise õppe eripäradega. Nende suurem liikuvus aitaks vähendada oskuste lünki, toetada rohe- ja digipööret ning suurendada noorte tööalast konkurentsivõimet,

TÕDEDES, ET:

- (21) Käesolevas soovitusel kasutatakse mõiste „õpiränne“ sama määratlust nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määruses (EL) 2021/817, millega luuakse programm „Erasmus+“. See tähendab füüsilist elama asumist muusse riiki kui elukohariiki selleks, et õppida, osaleda koolitusel või mitteformaalses või informaalsetes õppimises. Soovitus hõlmab nii ELi-sisest kui ka rahvusvahelist õpirännet ELi ja EList.
- (22) Käesolevas soovitusel hõlmab õpiränne kõigi elukestva õppe sektorite õppureid ja töötajaid, sealhulgas kooli-, kõrg-, kutse- ja täiskasvanuharidust ning noorte, noorsootöötajate ja alushariduse ja lapsehoiu ning spordi valdkonna töötajate õpirännet. Hõlmatud on igat liiki õpiränne, sealhulgas lühiajaline, rühmapõhine, kombineeritud, ainepunktidega seotud ja kraadi omandamisega seotud õpiränne.
- (23) Kõrghariduse õpirände eesmärgi puhul hõlmavad liikuvusmeetmed vähemalt kahe kuu pikkust väljarännet, sealhulgas nii praktika kui ka õpiränne, ning lühemat õpirännet, mis koosneb vähemalt kolmest Euroopa ainepunktisüsteemi ainepunktist. Meetmed võivad olla kas täielikult füüsilised või kombineeritud ning koosneda nii virtuaalsest kui ka füüsilisest komponendist. Eesmärk arvutatakse kõrgkooli lõpetanute puhul, kes osalevad õpirändes vähemalt üks kord õpingute jooksul.
- (24) Vastuseks üleskutsetele⁵⁹ saavutada auahnem eesmärk kui praegune 8 % eesmärk kutseõppurite õpirände osas välismaal, tehakse käesolevas soovitusel ettepanek suurendada kutseõppurite, sealhulgas töökohapõhiste õppijate osalemise eesmärki 2030. aastaks 15 %-ni. Eesmärk kutsehariduse puhul põhineb näitajal, mis on määratletud nõukogu järeldustes õppimisega seotud liikuvuse sihttaseme kohta (2011/C372/08)⁶⁰ ning nõukogu soovitusel jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetava kutsehariduse kohta. Seda mõõdetakse nende

⁵⁹ Sealhulgas Euroopa Parlamendi resolutsioon jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja toimetulekut toetavat kutseharidust käsitleva nõukogu soovitusel kohta.

⁶⁰ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2011.372.01.0031.01.ES&toc=OJ:C:2011:372:TOC

õppurite ja töökohapõhiste õppijate osakaaluna, kes on registreerunud keskhariduse ja keskharidusjärgse taseme kutseõppeprogrammidesse ning kes osalesid õpingute ajal välismaal õpirändes. See hõlmab osalejaid, kes kasutavad paindlikke õpirändevõimalusi, näiteks programmi „Erasmus+“ raames (lühiajaline, rühmapõhine ja kombineeritud õpiränne ning kutsevõistlustel osalemisega seotud õpiränne).

- (25) Vastavalt määrusele (EL) 2021/817 tähendab mõiste „vähemate võimalustega inimesed“ inimesi, kellel on raskusi kasutada tõhusalt ära programmiga pakutavaid võimalusi majanduslikel, sotsiaalsetel, kultuurilistel, geograafilistel või tervislikel põhjustel, oma rändetausta, puude või õpiraskuste tõttu või muudel põhjustel, sealhulgas põhjustel, mis võivad tuua kaasa Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikli 21 kohast diskrimineerimist.
- (26) Käesoleva soovitusel kohaldamisel ning kooskõlas programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse kaasamis- ja mitmekesisusstrateegia rakendussuunistega⁶¹ hõlmavad õpirände takistused puuet, terviseprobleeme, haridus- ja koolitussüsteemidega seotud takistusi, kultuurilisi erinevusi, sotsiaalseid takistusi, majanduslikke takistusi, diskrimineerimisega seotud takistusi ja geograafilisi takistusi.

TUNNUSTAB KOMISJONI KAVATSUST TUGINEDA OLEMASOLEVATELE ALGATUSTELE, ET TOETADA KÄESOLEVA SOOVITUSE RAKENDAMIST JA TUGEVDADA ÕPIRÄNDE TÕENDUSBAASI, TEHES JÄRGMIST:

- (27) Käesoleva soovitusel punktis 12 osutatud tegevuskavade koostamise suuniste väljatöötamine ning ülevaatliku aruande koostamine nende kavade kohta, et toetada vastastikuse õppimise võimalusi ja heade tavade vahetamist.
- (28) Käesoleva soovitusel rakendamise täiendav toetamine, tuginedes koostööle ja eksperdirühmade ühisele loomisele Euroopa haridusruumi juhtimise raames.
- (29) Noorte osalemise julgustamine ja toetamine õpirände strateegiate ja programmide kavandamisel ja rakendamisel riiklikul, kohalikul ja Euroopa tasandil.
- (30) Erasmus+ ja Euroopa solidaarsuskorpuse programmide kaudu selliste ELi vahendite kasutamise edasiarendamine, edendamine ja toetamine, mis soodustavad õppeperioodide läbiviimist välismaal, nagu Euroopa üliõpilaspileti algatus, veebipõhine keeletugi, Euroopa koolihariduse platvorm, Euroopa Noorteportaal, üldine veebikoolitus, noortepass ja Europass.
- (31) Erasmus+ programmi kaudu selliste ELi vahendite kasutamise edasiarendamine, edendamine ja toetamine, mis soodustavad välismaal veedetud õppeperioodide õpiväljundite ja kvalifikatsioonide läbipaistvust ja valideerimist (eelkõige noortepass ja Europassi platvorm / Europassi õpirände tunnistus) sealhulgas semantilise koostalitlusvõime kaudu, kasutades Euroopa õppemudelit ja Euroopa digitaalseid kvalifikatsioonitunnistusi.
- (32) Euroopa ülikoolide liitude edasiarendamine ja toetamine, sealhulgas Erasmus+ programmi ja poliitilise toetuse kaudu, võimaldades neil realiseerida oma täielikku potentsiaali ja toimida eeskujuna kõrgharidussektoris, edendades sujuvat ja integreeritud liikuvust Euroopa ülikoolidevahelistes linnakutes, edendades

⁶¹ Rakendussuunised – programmi „Erasmus+“ ja Euroopa solidaarsuskorpuse kaasamis- ja mitmekesisusstrateegia, link: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/document/implementation-guidelines-erasmus-and-european-solidarity-corps-inclusion-and-diversity-strategy>

mikro kvalifikatsioonitunnistuste kasutamist ja sillutades teed võimalikule ühisele Euroopa teaduskraadile.

- (33) Erasmus+ programmist täiendava toetuse andmine, soodustades liikmesriikide vahelist koostööd ja vastastikust õppimist, et tagada haridus- ja koolitussektoris kõikidel tasanditel, sealhulgas virtuaal- ja põimõppe puhul, välismaal läbitud õppeperioodide kvalifikatsioonide ja õpiväljundite automaatne tunnustamine.
- (34) Liikmesriikide toetamise jätkamine tervikliku lähenemisviisi kujundamisel keelte õpetamisele ja õppimisele, eelkõige vastastikuse õppimise kaudu, edendades algatusi ja üritusi (nt Euroopa keeltepäev) ning tehes koostööd sidusrühmade ja rahvusvaheliste organisatsioonidega (nt Euroopa Nõukogu ja OECD) keeleõppe uuenduslike vahendite väljatöötamiseks.
- (35) Õpirännet käsitlevate ELi programmide, nagu Erasmus+ ja Euroopa solidaarsuskorpus, ning muude ELi, rahvusvahelise, riikliku ja piirkondliku tasandi rahastamisvahendite (nagu ühtekuuluvuspoliitika fondid, eelkõige Euroopa Sotsiaalfond+ ja Euroopa Regionaalarengu Fondi programmid) vahelise sünergia ja vastastikuse täiendavuse edendamine, et maksimeerida õpirändevõimalusi soodustavate meetmete mõju, sealhulgas toetades vahendite ja strateegiate rakendamist, et suurendada vähemate võimalustega inimeste osalemist.
- (36) Liikmesriikide abistamine õpirändesüsteemide reformimisel ja tõhustamisel riiklikul ja mitut riiki hõlmaval tasandil.
- (37) Olemasolevate rahastamisvahendite sekkumisvaldkondade kaardistamine ELi, rahvusvahelisel, riiklikul või piirkondlikul tasandil, et suurendada teadlikkust nende võimalikest meetmetest ja headest tavadest õpirände toetamisel ning edendada tõhusat sünergilist lähenemisviisi asjaomaste sidusrühmade vahel.
- (38) Koostöö liikmesriikide ja asjaomaste sidusrühmadega, et veelgi parandada andmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning töötada välja ELi tasandi andmete kogumise ja analüüsi meetodika, sealhulgas uuringud (nt Euroopa hariduse omandanute edasise tegevuse uuring) õpirände kohta kõigis haridus-, koolitus- ja noortesektorites, mille puhul saab arvesse võtta ka kaasatust ja territoriaalset mitmekesisust, järgides täielikult ELi andmekaitsealaseid õigusakte.
- (39) Liikuvuse edetabeli täiustamine tihedas koostöös liikmesriikide ekspertidega, et jälgida käesoleva soovitusel rakendamist, ning selle laiendamine nii, et see hõlmaks kõiki haridus-, koolitus- ja noortesektoreid.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA SOOVITUSE JA SOOVITAB LIIKMESRIIKIDEL

Vastavalt riiklike kooli-, kutse-, kõrg- ja täiskasvanuhariduse süsteemide ning noorte- ja spordisektori eripärale:

- a) edendada õppijate, haridustöötajate ja muude töötajate sujuvat liikumist Euroopa haridusruumis, et toetada nende oskuste, eelkõige rohe- ja digipöörde jaoks oluliste pädevuste arendamist, suurendades usaldust ja mõistmist haridus- ja koolitussüsteemide, noorte- ja spordisektorite vahel ning edendades kodanikuaktiivsust;
- b) töötada selliste õpirände kavade suunas, mis on kaasavad, keskkonnasäästlikud, kasutavad digitaaltehnoogiaid ja edendavad ELi ühiseid väärtusi;

- c) kehtestada uued ELi tasandi eesmärgid 2030. aastaks ja töötada nende nimel:
 - kõrghariduses peaks õpirändekogemusega lõpetanute osakaal olema vähemalt 25 %;
 - kutsehariduses peaks selliste õppurite osakaal, kellel on võimalik välismaal õpirändest osa saada, olema vähemalt 15 %;
 - igasuguses hariduses ja koolituses ning noorte- ja spordisüsteemides peaks vähemate võimalustega inimesed moodustama vähemalt 20 % kõigist õppijatest, kes saavad kasu õpirändest välismaal;
- d) seada sisse struktuurne koostöö sidusrühmadega õpirände valdkonnas, pidades silmas käesoleva soovitusel rakendamist.

(1) Pakkuda süsteemseid õpirände võimalusi, tehes järgmist:

- a) muuta õpiränne välismaal kooli- ja kutsehariduse, töökohapõhise õppe ning kõrg- ja täiskasvanuhariduse süsteemide tavapäraseks ja lahutamatuks osaks, lisades võimaluse õpirände perioodideks välismaal paindlike õpirändekende, valikkursuste ja muude võimaluste kaudu kõikidesse haridus- ja koolituskavadesse;
- b) toetada hariduse ja koolituse pakkujaid piiriülese ühistegevuse, sealhulgas ühiste teaduskraadideni viivate ühisprogrammide arendamisel ja läbiviimisel, kasutades selleks parimal viisil ära Euroopa algatusi, eelkõige Euroopa ülikoolide liite, kutsehariduse tipptaseme keskusi, riiklikke kutsehariduse meeskondi, innovatsiooniliite ja Erasmus+ õpetajate akadeemiad; tugineda Euroopa ülikoolide liitude kogemustele, mille eesmärk on saavutada 50 % üliõpilaste liikuvus füüsilise, virtuaalse ja kombineeritud liikuvuse võimaluste abil;
- c) edendada sisse- ja väljapoole suunatud õpirännet ja integreerida see mitteformaalsesse ja informaalsetesse õppesse, noorsootöösse ja vabatahtliku tegevusse kui kõigile õppijatele ja töötajatele väärtuslik ja teostatav liikuvusvõimalus, sealhulgas teadlikkuse suurendamise, teavitustegevuste ja muu toetuse kaudu mitteformaalse ja informaalset õppe pakkujatele, kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, noortekeskustele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele;
- d) toetada kvaliteedikriteeriumide kohaldamist õpirändetegevuste ettevalmistamisel, rakendamisel ja järelmeetmete võtmisel, sealhulgas tuginedes Erasmus+ programmi, Euroopa solidaarsuskorpuse programmi ja muude õpirände kavade raames välja töötatud kvaliteedistandarditele ning keskendudes selliste tegevuste ligipääsetavusele ja kaasavusele;
- e) koostöö asutuste vahel, kes haldavad ja rakendavad rahastamisvahendeid ELi, rahvusvahelisel, riiklikul või piirkondlikul tasandil, et tagada koordineeritud tegevus, mis toetab ja edendab õpirännet, vältides samal ajal kattumist ja maksimeerides ressurside mõju.

(2) Edendada keeleõpet, tehes järgmist:

- a) tugevdada keeleõpet kõigis haridus- ja koolitusetappides ning noorte- ja spordisüsteemides, sealhulgas pakkudes osa õppekavadest mõnes muus ELi keeles kui riigikeel(t)es, et edendada õpirände võimalusi;

- b) hõlbustada keeleõppe kättesaadavust, sealhulgas täiskasvanud elanikkonna jaoks, et parandada mitmekeelseid pädevusi ja võimaldada kodanikel kasutada täiel määral ära õpirännet, Euroopa haridusruumi ja tööhõivevõimalusi.
- (3) Toetada osalemist õpirändega seotud tegevustes, tehes järgmist:
- a) arendada elukestva õppe õpirändekultuuri kõigil õppeetappidel alates kooliharidusest kuni täiskasvanuhariduseni ja eri õpikeskkondade vahel, sealhulgas töötades välja mitmesuguseid õpirändevorme ja -tegevusi, toetades lähetavaid ja vastuvõtvaid organisatsioone nende rahvusvahelistumise strateegia elluviimisel, suurendades haridusasutuste atraktiivsust õpirändes osalevate õppijate vastuvõtmisel ning julgustades vilistlaste võrgustikke arendama ja edendama õpikogemusi kohalikul tasandil;
 - b) tõhustada koostööd piirkondlike ja kohalike ametiasutuste, haridus- ja koolitusteenuste osutajate, kodanikuühiskonna organisatsioonide, vabaihenduste ja eraõiguslike üksuste vahel, et edendada ja toetada väljaminevat õpirännet, sealhulgas vähemate võimalustega inimeste jaoks, ning luua sõbralik keskkond välismaalt saabuvatele õpirändes osalejatele;
 - c) julgustada asutusi ja organisatsioone, kes haldavad õpirändekavasid nii väljasaatvate kui ka vastuvõtivate rollide täitmisel, vähendama organisatsioonide ja osalejate halduskoormust ning andma selgeid suuniseid kogu taotlusprotsessi vältel;
 - d) toetada õpirände paindlikke vorme, mis võivad laiendada osalejate ringi ja olla hüppelauaks pikematele õpirändeperioodidele, sealhulgas rühmapõhine õpiränne, lühiajaline õpiränne, põimitud intensiivprogrammid ning mis tahes muud õpikogemused, mis võivad viia mikrokvalifikatsioonitunnistusteni, kooskõlas Euroopa lähenemisviisiga elukestvat õpet ja tööalast konkurentsivõimet toetavatele mikrokvalifikatsioonitunnistustele;
 - e) hinnata nende töötajate tööd, kes valmistavad ette ja viivad ellu õpirände projekte ja tegevusi, muutes need haridus- ja koolitustöötajate ning noorsootöötajate kutseala lahutamatuks ja ametlikult tunnustatud osaks, eelkõige töötajate ja karjääri edenemise ametlike nõuete osas, ning tunnustades töötajate liikuvuse rolli õppijate õpirände ettevalmistamisel, julgustamisel ja seejärel toetamisel.
- (4) Pakkuda teavet õpirände võimaluste kohta, tehes järgmist:
- a) määrata piirkondlikul või kohalikul tasandil õpirände edendajad – koordinaatorid, kontaktpunktid, saadikud või spetsiaalsed õpirände teabekeskused –, et jagada oma eksperditeadmisi piirkondlike ja kohalike haridus- ja koolitusteenuste osutajate, kodanikuühiskonna organisatsioonide ja eraõiguslike üksustega, toetada osalemist õpirändega seotud tegevustes ning julgustada neid koordinaatoreid looma võrgustikke riiklikul ja ELi-sisesel tasandil;
 - b) pakkuda õppijatele teavet õpirände võimaluste kohta kogu elukestva õppe jooksul, sealhulgas koolides ja noortekeskustes ning kutse- ja täiskasvanuhariduse pakkujate, noorsootöö ja vabatahtliku tegevuse pakkujate, kõrgharidusasutuste ja tööandjate seas, tuginedes õpirände edendajatele ning integreerides õpirände võimalusi käsitleva teabe õppe- ja karjäärinõustamisega;

- c) tutvustada välismaal veedetud õpirändeperioodi eeliseid ning pakkuda nõuandeid, näpunäiteid ja juhendamist, eelkõige vähemate võimalustega õppijatele, sealhulgas kasutades parimal viisil ära Erasmus+ äppi.
 - d) julgustada vastuvõtvaid organisatsioone, et tagada saabuvate õppijate sujuv vastuvõtt, sealhulgas teabe ja asjakohase materjali kättesaadavus;
 - e) luua side õpirände ja tööjõu liikuvuse vahel, ühendades õpirände edendajad Euroopa tööturuasutuste võrgustiku (EURES) tööalase liikuvuse nõustajatega;
 - f) anda teavet elu- ja töötingimuste kohta vastuvõtvast riigis, kasutades EURESe portaalis kättesaadavat teavet elu- ja töötingimuste kohta kõigis liikmesriikides ja EFTA riikides ning ELi õpinurga spetsiaalset osa, sealhulgas linkides selle teabe riiklikesse õpirände portaalidesse.
- (5) Toetada õpitulemuste läbipaistvust ja tunnustamist, tehes järgmist:
- a) edendada välismaal veedetud õppeperioodide õpitulemuste automaatset tunnustamist haridus- ja koolitussektori kõigil tasanditel, sealhulgas virtuaalse ja põimõppe puhul, pakkudes haridus- ja koolitusteenuse osutajatele nõustamist ja koolitust ning tagades tunnustamisega seotud otsuste tegemise ühtluse;
 - b) tagada kvalifikatsioonide ja välismaal sooritatud õppeperioodide tulemuste täielik automaatne tunnustamine kõrghariduses, kasutades täielikult ära olemasolevaid kavasid ja vahendeid, sealhulgas tagades välise kvaliteedi tagamise süsteemi kaudu ECTSi täieliku rakendamise kooskõlas selle 2015. aasta kasutusjuhendiga, keskendudes õpitulemustele;
 - c) julgustada haridus- ja koolitusasutusi pidama arvestust õpitulemuste tunnustamise otsuste kohta, et tagada otsuste tegemise ühtlus ja läbipaistvus aja jooksul ja asutuste erinevate organisatsiooniliste struktuuride vahel ning arusaamine automaatse tunnustamise kontseptsioonist ja määratlusest;
 - d) toetada mitteformaalse ja informaalset õppe, noorsootöö ja vabatahtliku tegevuse raames õpirände käigus omandatud pädevuste täielikku tunnustamist, edendades koostööd valideerimiskorra osas asjaomaste haridus- ja koolitussektorite, mitteformaalse õppe pakkujate ja kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel, et mitteformaalse ja informaalset õppe tulemusi oleks lihtsam kasutada formaalhariduses ja tööturul;
 - e) toetada hariduse ja koolituse pakkujaid ning noorte õpirände, noorsootöö ja vabatahtliku tegevuse korraldajaid ELi raamistike ja vahendite, sealhulgas Europassi, mitmekeelse oskuste, kompetentside, kvalifikatsioonide ja ametite Euroopa klassifikaatori, Euroopa digitaalsete kvalifikatsioonitunnistuste, Euroopa kvalifikatsiooniraamistiku, Europassi õpirände tunnistuse ja noortepassi ja/või riiklike raamistike süstemaatilisel kasutamisel, et toetada õpirände kaudu arendatud pädevuste kindlakstegemist, dokumenteerimist, hindamist ja vajaduse korral sertifitseerimist;
 - f) astuda samme UNESCO ülemaailmse kõrgharidusega seotud kvalifikatsioonide tunnustamise konventsiooni ratifitseerimiseks, et parandada kolmandate riikide kvalifikatsioonide, samuti osaliste ja varasemate õpingute õiglast ja läbipaistvat tunnustamist; teha üldsusele kättesaadavaks teave kolmandate riikide kvalifikatsioonide tunnustamise protsesside ja riiklike kvalifikatsioonidega võrreldavuse kohta;

- g) kasutada poliitilist koostööd, eelkõige Bologna protsessi ülemaailmset poliitilist dialoogi ning tunnustamisasutuste ja kvaliteedi tagamise asutuste koostööd, et arendada kolmandate riikide kõrgharidusasutuste suutlikkust ja ühtlustada kvaliteedi tagamise protsesse, et maksimeerida kolmandate riikide üliõpilaste õpirände õpiväljundeid ja tagada õpirändeperioodi täielik tunnustamine üliõpilase päritoluriigis omandatava teaduskraadi suhtes.
- (6) Toetada üleminekut tööturule ja tööalast liikuvust järgmiselt:
- hõlbustada üleminekut õpirändelt tööalasele liikuvusele, aidates nii õpirändes osalenud õppijatel kui ka õpetajatel, koolitajatel, muudel haridustöötajatel ja noorsootöötajatel saada töötaja toetust riiklikest töoturuasutustest ja EURESest;
 - aidata õppijatel, sealhulgas Erasmus+ kaudu äsja lõpetanutel sooritada praktika välismaal, et arendada oma ettevõtlusalaseid, innovaatilisi, loomingulisi ja kultuuridevahelisi oskusi;
 - julgustada asjaomaseid organisatsioone välismaalt praktikante vastu võtma, sealhulgas investeringute, teadlikkuse suurendamise ja kättesaadava teabe kaudu.
- (7) Muuta õpiränne kaasavamaks ja kättesaadavamaks, tehes järgmist:
- seada riiklikul või piirkondlikul tasandil õpirändega seotud kaasamisesmärgid, mis aitaksid saavutada punktis c sätestatud ELi tasandi kaasamisesmärki, ning töötada välja sihtotstarbelised meetmed vähemate võimalustega inimeste õpirände toetamiseks;
 - tagada, et õpiränne on puuetega inimestele ligipääsetav, kõrvaldades takistused ja tegeledes nende vajadustega alates õpitegevuse kavandamise varajastest etappidest;
 - pakkuda vajalikku toetust, et muuta õpiränne vähemate võimalustega inimestele kättesaadavaks, ning toetada selliseid inimesi vastuvõtvaid organisatsioone, sealhulgas pakkudes asjakohast rahastamist riiklikul või piirkondlikul tasandil ning edendades koostööd erinevate ELi, rahvusvaheliste, riiklike ja piirkondlike rahastamisvahendite vahel;
 - anda täpset ja õigeaegset teavet õpirände rahastamise, maksete aja ja muu õppijatele pakutava toetuse kohta;
 - soodustada toetuste täielikku või osalist ettemakset ning võimaldada toetuste ja laenu ülekantavust. Kooskõlas siseriikliku õigusega, julgustada neid toetusi vabastama mis tahes maksudest ja sotsiaalmaksust ning kohtlema avalik-õiguslike või eraõiguslike juriidiliste isikute antavaid toetusi ühtemoodi; teavitada õpirändes osalejaid tulumaksuga seotud menetlusnõuetest;
 - hõlbustada õpirännet välismaal, lahendades koos asjaomaste riiklike ja kohalike asutustega õpirändes osalevate õppijate eluasemepuuduse probleemi;
 - tagada kooskõlas ELi ja riiklike õigusaktidega õpirändes osalejate, sealhulgas töökohapõhiste õppijate, praktikantide, noorteadlaste ja noorsootöötajate, eelkõige alaealiste, asjakohane kaitse seoses kindlustuse, tööstandardite, tervishoiu- ja ohutusnõuete, maksude, sotsiaalkindlustuse, sealhulgas tervishoiuteenuste kättesaadavusega, ning vajaduse korral pensioniõiguste kogumise võimalusega.

- (8) Muuta õpiränne keskkonnasäästlikumaks, tehes järgmist:
- muuta asjakohastel juhtudel õpirände ajal säästvamate transpordivahenditega reisimine õpirände sihtkohtadesse ja tagasi õpirändekogemuse lahutamatuks osaks ning pakkuda piisavat rahastamist ja suuniseid kestliku reisimise kohta;
 - aidata haridus- ja koolitusteenuste osutajatel ning õpirännet korraldavatel kodanikuühiskonna organisatsioonidel integreerida kestlikkustavad oma igapäevatöösse koolituse, suuniste ja heade tavade vahetamise kaudu;
 - toetada haridus- ja koolitusteenuste osutajaid eesmärkide seadmisel ja järelevalve korraldamisel organisatsiooni tasandil, et vähendada õpirändega seotud reisidest tulenevat kasvuhooonegaaside heidet.
- (9) Kasutada digitehnoloogiat õpirände hõlbustamiseks, tehes järgmist:
- toetada ühistel Euroopa standarditel põhinevate koostalitlusvõimeliste IT-süsteemide väljatöötamist ning kasutamist õppijate, haridustöötajate ja muude töötajate poolt täielikus kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealaste õigusaktidega, et hallata ja registreerida õpirändekogemusi, ning organisatsioonide poolt, et nad annaksid teavet õpirändevõimaluste kohta, haldaksid õpirännet, toetaksid automaatset tunnustamist ja vähendaksid halduskoormust, kasutades täielikult ära Euroopa üliõpilaspileti algatuse ja Europassi platvormi pakutavaid vahendeid, muu hulgas kvalifikatsioonitunnistuste digitaliseerimise kaudu Euroopa digitaalse kvalifikatsioonitunnistuse taristu abil;
 - panustada algatustesse, mis toetavad teadlaste liikuvust ning pakuvad asjakohast teavet ja tugiteenuseid, sealhulgas EURAXESS⁶² ja tulevane Euroopa teadusruumi talendiplatvorm⁶³;
 - pakkuda haridus- ja koolitusteenuse osutajatele ning kodanikuühiskonna organisatsioonidele rahalisi ja inimressursse, võimaldades neil vajaduse korral luua ja kasutada digivahendeid oma tasandil ja/või kasutada olemasolevaid digivahendeid, et täiendada füüsilist liikuvust;
 - toetada kvaliteetsete kombineeritud ja virtuaalse õpirände vormide arendamist, kohandades olemasolevaid riiklikke raamistikke, et võimaldada täiendavaid uuenduslikke õpirände vorme, mis kasutavad digitaaltehnoologiaid.
- (10) Edendada õpirände kaudu ELi väärtusi, tehes järgmist:
- julgustada kõiki õppijaid, haridustöötajaid ja muid töötajaid osalema nende õpirände ajal välismaal vastuvõtvate kogukondade elus, sealhulgas vabatahtlikus tegevuses;
 - rikastada õpirände kogemusi kultuuridevahelise teadlikkuse, kodanikuaktiivsuse, digi- ja meediapädevuse, ELi väärtuste ja põhiõiguste alase koolitusega;

⁶² EURAXESS – Researchers in Motion on ühtne kontaktpunkt teadlastele ja novaatoritele, kes soovivad edendada oma karjääri ja isiklikku arengut, kolides teistes riikidesse.

⁶³ Programmi „Euroopa horisont“ raames toetatava meetme eesmärk on suurendada karjääride koostalitlusvõimet ning teadus- ja innovatsioonitalentide tööalast konkurentsivõimet eri sektorites.

- c) anda saabuvatele õppijatele, haridustöötajatele ja muudele töötajatele kohaliku kontekstiga seotud teavet ning luua mentorite ja haldustoe abil sõbraliku vastuvõtu kultuur;
 - d) tagada õpirändes osalevatele üliõpilastele ja töötajatele võimalikult suur akadeemiline vabadus; julgustada haridusasutusi, sealhulgas kvaliteedi tagamise kaudu, arendama kvaliteedikultuuri, kus akadeemilise usaldusväarsuse põhimõtete täielik järgimine on tagatud ka õpirände ajal.
- (11) Propageerida ELi kui õppesihtkohta, tehes järgmist:
- a) teha tihedat koostööd Euroopa tiimi lähenemisviisi raames, et suurendada ELi atraktiivsust õppesihtkohana, kasutades olemasolevaid riiklikke ja piirkondlikke algatusi, nagu projekt „Õpi Euroopas“ kõrghariduses;
 - b) hõlbustada õpirännet maailma teiste piirkondadega, eelkõige ELiga ühinemise väljavaatega riikidega, nende asjaomaste asutuste ning haridus- ja koolitusasutuste ning ELi asutuste vahelise tihedama koostöö kaudu; talendipartnerlused võivad luua raamistiku tugevamateks koostööpartnerlusteks peamiste kolmandate riikidega kooskõlas vastastikku kokkulepitud eesmärkidega; selline koostöö võib aidata tagada, et õpiränne aitab kaudselt vähendada oskuste nappust kolmandates riikides ja ELis, näiteks keskendudes oskuste nappusele sektorites, mida mõjutab rohe- ja digipööre, ning parandades õppijate tööalast konkurentsivõimet;
 - c) toetada pikaajaliste viisade ja elamislubade õigeaegset väljastamist kolmandate riikide kodanikele, kes on valitud liikmesriigis õppimisvõimaluse saamiseks kooskõlas direktiiviga (EL) 2016/801,⁶⁴ või lühiajaliste viisade õigeaegset väljastamist vastavalt määrusele (EÜ) nr 810/2009,⁶⁵ sõltuvalt ELis viibimise kavandatud kestusest.
- (12) Toetada käesoleva soovitusel rakendamist, tehes järgmist:
- a) töötada 2025. aasta maiks koostöös kõigi asjaomaste sidusrühmadega välja tegevuskavad aastateks 2025–2030 riiklikul või piirkondlikul tasandil ning teavitada komisjoni sellest, kuidas rakendada käesolevat soovitusel kõrg-, kutse-, kooli- ja täiskasvanuhariduse sektorites ning noorte- ja spordisüsteemides, pöörates tähelepanu nii väljaminevale kui ka sissetulevale õpirändele;
 - b) teha komisjoniga täielikku koostööd seoses meetmetega, mida ta kavatses võtta, nagu on selgitatud põhjendustes 27–39.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*

⁶⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2016. aasta direktiiv (EL) 2016/801 kolmandate riikide kodanike teadustegevuse, õpingute, praktika, vabatahtliku teenistuse, õpilasvahetuseprogrammides või haridusprojektides osalemise ja *au pair*'ina töötamise eesmärgil riiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta (ELT L 132, 21.5.2016, lk 21).

⁶⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta määrus (EÜ) nr 810/2009, millega kehtestatakse ühenduse viisaeeskiri (viisaeeskiri) (ELT L 243, 15.9.2009, lk 1).